

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 4679/2022
09.11.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Бранислава Босиљковића, председника већа, Бранке Дражић, Драгане Бољевић, Радославе Мађаров и Весне Станковић, чланова већа, у парници из радног односа тужиле АА из ..., коју заступа Срђан Алексић адвокат из ..., против тужених „Железнице Србије“ а.д. Београд и Акционарског друштва за железнички превоз робе „Србија Карго“ Београд, ради исплате, одлучујући о ревизији тужиле изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 4465/21 од 19.11.2021. године, на седници одржаној 09.11.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужиле изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 4465/21 од 19.11.2021. године.

ДЕЛИМИЧНО СЕ УСВАЈА ревизија тужиле и **ПРЕИНАЧУЈУ** пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 4465/21 од 19.11.2021. године и пресуда Првог основног суда у Београду П1 377/18 од 22.02.2021. године у ставовима петом, шестом, седмом и осмом изреке, за исплату накнада трошкова за исхрану у току рада и регрес за коришћење годишњег одмора, тако што се **ОБАВЕЗУЈЕ**:

- тужени „Железнице Србије“ да за период јануар – август 2015. године исплати тужилји износе од: 6.814,09 динара за јануар 2015. године, 9.330,19 динара за фебруар 2015. године, 10.687,25 динара за март 2015. године, 10.290,24 динара за април 2015. године, 11.944,17 динара за мај 2015. године, 10.491,41 динара за јун 2015. године, 3.392,18 динара за јул 2015. године, 11.943,12 динара за август 2015. године, све на име накнаде трошкова за исхрану у току рада и 4.164,17 динара за јануар 2015. године, 3.273,75 динара за фебруар 2015. године, 3.562,42 динара за март 2015. године, 3.593,42 динара за април 2015. године, 3.800,42 динара за мај 2015. године, 3.663,67 динара за јун 2015. године, 3.715,25 динара за јул 2015. године и 3.800,08 динара за август 2015. године, све на име накнаде трошкова за регрес за коришћење годишњег одмора, а
- тужени „Србија Карго“ да за период од 01.09.2015. до 31.01.2018. године исплати тужилји износе од: 10.650,34 динара за септембар 2015. године, 9.483,81 динара за октобар 2015. године, 11.031,00 динара за новембар 2015. године, 10.561,43 динара за децембар 2015. године, 4.903,33 динара за јануар 2016. године, 9.147,82 динара за фебруар 2016. године, 10.629,35 динара за март 2016. године, 11.467,50 динара за април 2016. године, 12.312,25 динара за мај 2016. године, 10.488,31 динара за јун 2017.

године, 12.165,48 динара за јул 2016. године, 3.521,30 динара за август 2016. године, 10.806,89 динара за септембар 2016. године, 12.193,76 динара за октобар 2016. године, 8.232,91 динара за новембар 2016. године, 11.441,75 динара за децембар 2016. године, 3.037,27 динара за јануар 2017. године, 10.377,00 динара за фебруар 2017. године, 8.172,17 динара за март 2017. године износ, 12.551,18 динара за април 2017. године, 11.329,73 динара за мај 2017. године, 11.248,36 динара за јун 2017. године, 3.517,00 динара за јул 2017. године, 10.979,58 динара за месец август 2016. године, 10.118,57 динара за септембар 2017. године, 11.505,14 динара за октобар 2017. године, 10.121,60 динара за новембар 2017. године, 11.893,75 динара за децембар 2017. године, 13.586,00 динара за јануар 2018. године, све на име трошкова за исхрану у току рада и 3.719,17 динара за септембар 2015. године, за 3.660,42 динара октобар 2015. године, 3.667,00 динара за новембар 2015. године, 3.680,50 динара за децембар 2015. године, 4.290,42 динара за јануар 2016. године, за 3.370,25 динара фебруар 2016. године, 3.704,17 динара за март 2016. године, 3.822,50 динара за април 2016. године, 4.104,08 динара за мај 2016. године, 3.662,58 динара за јун 2017. године, 3.870,83 динара за јул 2016. године, 3.856,67 динара за август 2016. године, 3.773,83 динара за септембар 2016. године, 3.879,83 динара за октобар 2016. године, 3.773,42 динара за новембар 2016. године, 3.813,92 динара за децембар 2016. године, 4.454,67 динара за јануар 2017. године, 3.459,00 динара за фебруар 2017. године, 3.915,83 динара за март 2017. године, 3.984,50 динара за април 2017. године, 4.136,25 динара за мај 2017. године, 3.928,00 динара за јун 2017. године, 4.103,17 динара за јул 2017. године, 4.008,42 динара за август 2016. године, 3.935,00 динара за септембар 2017. године, 4.017,67 динара за октобар 2017. године, 3.906,58 динара за новембар 2017. године, 3.964,58 динара за децембар 2017. године, 4.528,67 динара за јануар 2018. године, све на име накнаде трошкова за регрес за коришћење годишњег одмора,

сваки износ са законском затезном каматом од 15. дана у наредном месецу за претходни месец, у року од осам дана од достављања преписа пресуде.

У преосталом делу се **ОДБИЈА** као неоснована ревизија тужиље, изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 4465/21 од 19.11.2021. године.

ОБАВЕЗУЈУ СЕ тужени да накнаде тужиљи трошкове поступка по ревизији, и то тужени „Железнице Србије“ у износу од 81.478,00 динара динара, а тужени „Србија Карго“ у износу од 312.328,00 динара, обојица у року од осам дана од достављања преписа пресуде.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П1 377/18 од 22.02.2021. године одбијени су у целости тужбени захтеви тужиље (насловљени као „главни“ – у нижим и „алтернативни“ - у вишим износима) за обавезивање тужених на исплату накнада за исхрану у току рада и за регрес за коришћење годишњег одмора за период од јануара 2015. закључно са јануаром 2018. године, који су за период од јануара до августа 2015. године истакнути у односу на оба тужена солидарно (ставови први и пети изреке за трошкове топлог obroка, а трећи и седми изреке за регрес), а за период од септембра 2015. до јануара 2018. године у односу на туженог „Србија Карго“ (ставови други и шести изреке за трошкове топлог obroка, а четврти и осми изреке за регрес) у месечним износима са законском затезном каматом од доспелости како је наведено у тим ставовима изреке. Ставом деветим изреке, одбијен је захтев тужиље и туженог

„Железнице Србије“ за накнаду трошкова поступка, а ставом десетим изреке обавезана је тужилца да накнади трошкове поступка туженом „Србија Карго“ у износу од 13.780,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 4465/21 од 19.11.2021. године одбијена је жалба тужилце и потврђена пресуда Првог основног суда у Београду П1 377/18 од 22.02.2021. године у ставовима првом, другом, трећем, четвртном, петом, шестом, седмом и осмом изреке, као и у деветом ставу изреке у односу на тужилцу и у десетом ставу изреке (став први изреке), као и захтев тужилце за накнаду трошкова поступка по жалби (став други изреке).

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилца је благовремено изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права, са предлогом да се о ревизији одлучи као о изузетно дозвољеној у смислу одредбе члана 404. Закона о парничном поступку (посебна ревизија).

Врховни суд је оценио да је ревизија тужилце изузетно дозвољена, с обзиром на то да је у сличној чињенично и правној ситуацији донето више пресуда којима је одбијен истоврсни тужбени захтев, због чега је одлучио као у првом ставу изреке на основу члана 404. став 2. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, бр.72/11, 49/13-УС, 74/13-УС, 55/14, 87/18, 18/20, 10/23 – други закон).

Испитујући побијану пресуду применом члана 408. ЗПП Врховни суд је нашао да је ревизија туженог основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилца је до краја августа 2015. године била у радном односу код туженог „Железнице Србије“. Одлуком туженог „Железнице Србије“ од 31.03.2015. године извршена је статусна промена тог привредног друштва. Према плану статусне промене тужени „Железнице Србије“ наставља да постоји, с тим што део својих права и обавеза преноси на три новооснована привредна друштва, између осталог и на туженог „Србија Карго“ која преузимају и запослене. Привредна друштва - учесници статусне промене закључили су 24.06.2016. године протокол о усвајању информације о спроведеном поступку статусне промене привредног друштва „Железнице Србије“, којим је прихваћено почетно стање у пословним књигама учесника на дан 10.08.2015. године. Почев од 01.09.2015. године тужилца је у радном односу код туженог „Србија Карго“, на основу анекса уговора о раду од 28.08.2015. године. Поменути анексом је уговорено да тужилца има право на плату и друга примања из радног односа у складу са Колективним уговором за „Железнице Србије“ од 24.03.2015. године (примењује се и на запослене које је тужени „Србија Карго“ преузео након статусне промене) којим није, као ни другим актима тужених, прописано да се накнада трошкова за исхрану у току рада и регрес за годишњи одмор посебно исказују у номиналном износу. Обрачунске листе не садрже податке из којих би се могло закључити да је у вредности једног радног часа садржан и износ трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора.

С обзиром да Колективни уговор од 2015. године не садржи конкретну регулативу на основу које би била утврђена висина предметних накнада, висина спорних накнада утврђена је вештачењем у нето износима у две варијанте - једној, према параметрима из Општег колективног уговора („Службени гласник РС“, број 50/08, 104/08-анекс I и 8/09-анекс II), који важио до 17.05.2011. године (према коме су трошкови за исхрану у току рада износили 15% просечне месечне нето зараде, а регрес 75% просечне месечне нето зараде према последњем објављеном податку) и другој, према параметрима из Колективног уговора за ЈЖТП „Београд“ („Службени гласник РС“, бр. 37/95, 42/99, 7/00) односно Општег колективног уговора („Службени гласник РС“, бр. 34/94, 22/97, 21/98) који је био у примени до 2000. године (према коме су трошкови за исхрану у току рада износили 25% просечне месечне нето зараде, а регрес просечна месечна нето зарада у јануару месецу).

Тужила је истакла, у смислу члана 197. став 2. ЗПП, два тужбена захтева (иако оба представљају новчано потраживање), тако што је исплату накнада захтевала најпре у нижем износу, а за случај да суд нађе да тужили не припада накнада трошкова у износима одређеним према параметрима из Општег колективног уговора од 2008. године, захтевала је исплату тих накнада у вишим износима (према параметрима из Колективног уговора за ЈЖТП „Београд“ од 1995. године).

Полазећи од тако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су са позивом на одредбу члана 118. Закона о раду одбили тужбени захтев. По становишту судова, право на накнаду трошкова исхране у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, признато наведеном законском одредбом, запослени остварује у складу са општим актом и уговором о раду, а пропуст послодавца да у обрачуну зараде искаже податке о висини предметних трошкова не води закључку да ти трошкови нису накнађени у складу са општим актима и уговором о раду, при чему се Општи колективни уговор и колективни уговори из 1995. и 2000. године не могу применити у овом случају, с обзиром на то да ниједан није на правној снази у утуженом периоду.

По становишту Врховног суда, нижестепени судови су погрешно применили материјално право када су одлучивали о обавези тужилиних послодаваца да јој исплате предметне накнаде.

Законом о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05) прописано је право запосленог на накнаду трошкова у вези са радом (члан 118), а Законом о изменама и допунама Закона о раду („Службени гласник РС“, бр. 61/05, који се примењује од 01.01.2006. године и право на накнаду трошкова за исхрану у току рада и за регрес за коришћење годишњег одмора (члан 118. став 1. тачке 5. и 6), који морају бити исказани у обрачунској листи за све запослене (члан 121). Послодавцу је од 01.01.2006. године остављена могућност да својим актима о расподели зараде уговори износ накнаде трошкова за топли оброк и регрес.

Колективним уговором за „Железнице Србије“ а.д. („Службени гласник Железница Србије“, бр. 4 од 24.03.2015. године), чије се одредбе о обрачуну и исплати зараде, накнаде зараде и осталих примања запослених примењују од 01.02.2015. године, било је прописано да је у вредност радног часа за обрачун и исплату зараде укључена месечна вредност за исхрану у току рада и вредност 1/12 регреса за коришћење годишњег одмора (члан 57. став 2).

Врховни суд сматра да право из наведене одредбе Колективног уговора није конкретизовано, односно да се из овако утврђене вредности радног часа не може утврдити који износ представља накнаду трошкова исхране и регреса, јер она није одређена у номиналном износу, ни анексом а ни у обрачунским листама за исплату зараде тужиоцу. Осим тога, износи накнада трошкова за исхрану у току рада и регрес за коришћење годишњег одмора морају бити одређени линеарно за све запослене, што значи да ови трошкови морају бити накнађени свим запосленима у истом износу, без обзира на њихову стручну спрему, звање и радно место. Због тога се не може прихватити правно становиште нижестепених судова да је вредност ових трошкова урачуната у вредност радног часа, без одређивања висине накнаде у номиналном износу, јер у том случају висина накнаде за исхрану и регрес не би била иста за све запослене већ би директно зависила од висине коефицијента за конкретно радно место, односно била би у директној сразмери са коефицијентом радног места, што није правилно. Уз то, у конкретном случају тужени у току поступка нису доставили суду акт којим је одређена висина тражених накнада, нити су износ накнада трошкова за исхрану у току рада и регрес номинално исказали у платним листама тужилаца, све супротно својим дужностима прописаним Законом о раду. Из наведеног произлази закључак да акт о износу ових накнада није ни донет и да су у погледу исплате наведених накнада за спорни период законске одредбе примењиване на штету запослених.

Наведене околности не искључују право тужиље на исплату тражених накнада. Пошто колективним уговором који се примењивао у спорном периоду није извршена конкретизација права у погледу одређивања износа накнаде предметних трошкова, висина ових накнада има се одредити према критеријумима из ранијег колективног уговора који је садржао механизам за конкретизацију овог права. Тужени, као послодавци тужиље, дужни су да јој исплате накнаду трошкова исхране у току рада и регреса за оно време које је тужиља била код њих у радном односу. Због тога су у том делу основани наводи ревидента о погрешној примени материјалног права. Висина ових накнада има се одредити према критеријумима из претходно важећег Колективног уговора за ЈЖТП „Београд“ од 1995. године.

Међутим, по становишту ревизијског суда материјално право није погршено примењено када је одлучивано о обавези туженог „Србија Карго“ да солидарно са туженим „Железнице Србије“ исплати тражене износе потраживања насталих пре статусне промене и пре оснивања тог туженог.

Тужени „Србија Карго“ настао је статусном променом туженог „Железнице Србије“ којом су, поред њега, основана још два нова привредна друштва (Акционарско друштво за железнички превоз путника „Србија Воз“ и Акционарско друштво за управљање јавном железничком структуром „Инфраструктура железнице Србије“). Реч је о статусној промени из члана 489. став 1. тачка 1. и став 2. Закона о привредним друштвима, чија се специфичност огледа у томе што привредно друштво које пролази кроз статусну промену - друштво преносилац (у овом случају тужени „Железнице Србије“) наставља да постоји, с тим да део своје имовине и обавеза преноси на новооснована друштва (друштва стицаоце), што је у конкретном случају тужени „Србија Карго“. У случају такве статусне промене на друштво стицаоца прелазе само оне обавезе друштва преносиоца за које је то одређено уговором о статусној промени, односно планом поделе. Друштво стицалац солидарно одговара са друштвом преносиоцем за обавезе које су по наведеном статусном документу остале на страни

друштва преносиоца, али само до износа разлике вредности имовине друштва преносиоца која му је пренета и обавеза друштва преносиоца коју је преузео, осим ако је са одређеним повериоцем другачије уговорено (члан 505. став 1. тачка 2. истог закона). У конкретном случају, наведеном статусном променом није пренета у почетно стање у пословним књигама туженог „Србија Карго“ обавеза послодавца да исплати накнаду трошкова за исхрану у току рада и регрес за коришћење годишњег одмора, већ је та обавеза пренета у почетно стање биланса туженог „Железнице Србије“ после издвајања.

На основу изложеног следи да је једино тужени „Железнице Србије“ одговоран за исплату тражених износа накнаде трошкова за исхрану у току рада пре 01.09.2015. године и за регрес за првих осам месеци 2015. године, и да у том периоду нема основа за солидарну одговорност туженог „Србија Карго“, који је почео да послује од 01.09.2015. године и који је тек од тада обвезник накнаде трошкова за исхрану у току рада и регрес за коришћење годишњег одмора за последња четири месеца 2015. године и за наредне године.

С обзиром на изложено, Врховни суд је преиначио пресуду другостепеног суда као у другом ставу изреке, применом члана 416. став 1. ЗПП, док је ставом трећим изреке ревизију у преосталом делу обио као неосновану, на основу члана 414. став 1. ЗПП.

Одлука о трошковима поступка, садржана у четвртом ставу изреке, донета је применом члана 165. став 2. у вези с чл. 153. став 2. и 154. ЗПП, с обзиром на успех странака у овом спору.

Тужиљи припада право на накнаду трошкова поступка у укупном износу од 393.806,00 динара од чега износи од: по 7.200,00 динара за састав тужбе и једног поднеска, 14.400,00 динара за састав жалбе, 21.600,00 динара за састав ревизије, по 9.000,00 динара за приступ пуномоћника на три одржана рочишта и по 5.400,00 динара приступ на четири неодржана рочишта, 10.000,00 динара на име положеног предујма за вештачење, као и издаци за судску таксу у износима од: 15.560,00 динара на тужбу, по 34.349,00 динара на првостепену пресуду, жалбу и другостепену пресуду, 68.699,00 динара на ревизију и 97.500,00 динара на одлуку по ревизији. Тужени нису солидарни дужници и зато су, сагласно члану 160. став 1. ЗПП дужни да надокнаде тужиљи ове трошкове сразмерно свом уделу у предмету спора. У конкретном случају, удео туженог „Железнице Србије“ у предмету спора је 20,69%, а удео туженог „Србија Карго“ је 79,31%, па је сходно томе тужени „Железнице Србије“ дужан да на име накнаде трошкова целог поступка по ревизији у износу од 81.478,00 динара, а тужени „Србија Карго“ у износу од 312.328,00 динара.

Председник већа - судија
Бранислав Босиљковић, с.р.

За тачност отправка
управитељ писарнице
Марина Антонић